

Plaaig 'van Bijbelse proporties' leidt tot schade van 75 miljoen euro

# Muizenexplosie ruïneert 35.000 ha Fries grasland

Een muizenexplosie houdt de Friese melkveehouderij in de greep.

De grijze knaagdiertjes toverden hele lappen weiland tussen

Leeuwarden en Lemmer om tot woestijn. De voorlopige balans:

750 melkveeouders lijden 75 miljoen euro schade, gemiddeld

100.000 euro per bedrijf.

tekst **Jelle Feenstra**  video-impressie [www.veeteelt.nl](http://www.veeteelt.nl)

**M**uizen komen altijd voor in landerijen, maar nooit eerder in zulke extreme hoeveelheden. Een zachte winter, gevolgd door een droog voorjaar en droogte in de zomer liet de populatie in Friesland exploderen. De knaagdiertjes graven gangen onder de graslandzode en vreten de wortels door, zodat het gras afsterft.

Zo'n 95 procent van de schade zit in het gebied tussen Leeuwarden en Lemmer. De resterende procenten zitten elders in Friesland of net over de provinciegrens.

## Actiecomité vecht

'Zoveel muizen. Als er dierrechten komen, ben ik binnen.' Het cynisme druipt van de woorden van melkveehouder

Romke Schaap uit Ypecolsga. Het is een manier om niet in wanhoop te verzanden. Samen met Jelle Bouma uit Scharnegoutum, Jacob van der Wal uit Indijk, Regina Oenema uit Haskerhorne en Jelle Bakker uit Terzool vormt Schaap het actiecomité muizenschade. De club van vijf ijvert voor een schadevergoeding en betere bestrijdingsmogelijkheden en trekt daarbij op met LTO Noord.

Schaap zag 50 van de 65 hectare grasland in een woestijn veranderen. Hij spreekt van 'een plaag van Bijbelse proporties'. Na de tweede snede holde de grasgroei achteruit. Hij zette de schuif van het Slotmeer wijd open. Op andere hectares bracht hij met sleepslangen 400 kuub water. Meer boeren deden dit, maar het suc-

ces is wisselend. Soms verdrinken de muizen, vaak ook vluchten ze tijdig naar drogere delen.

Jacob van der Wal spreekt van 'totale chaos'. Bij de derde snede sloeg zijn trekker tijdens het maaien uit, hij maaide pure grond. Van der Wal haalde vóór het scheurverbod van 15 september 4,5 hectare land over de kop en zaaide het opnieuw in. Tevergeefs. De muizen kwamen terug en ruïneerden het nieuwe grasland compleet. Hij mag nog een keer.

## Schade 100.000 euro per bedrijf

Bij het muizenschademeldpunt van LTO Noord meldden zich tot nu toe 750 bedrijven met 45.000 hectare grasland. Op 35.000 hectare is sprake van daadwerkelijke schade. Op zo'n 23.000 hectare is sprake van flinke tot enorme schade, op ruim 11.000 hectare is sprake van milde schade.

Het actiecomité schakelde onafhankelijk adviseur Andries-Jan de Boer van 3D-Agro in voor een voorlopige schadetaxatie. Hij raamt de voorlopige schade op 75 miljoen euro, 100.000 euro per bedrijf. De herstelkosten van grasland variëren van 218 euro (doorzaai inclusief graszaad) tot 569 euro per hectare. Dat laatste bedrag is no-

*De muizen graven gangen en vreten de wortels door, zodat het gras afsterft*

*Wat resteert na de muizenvraat is een modderpoel waar slechts muur en straatgras groeit*

## Land van Doeke Odinga verandert in steppe

Het filmpje over 'de steppe' van melkveehouder Doeke Odinga uit Poppingawier op de Veeteeltwebsite is een regelrechte kijkcijferhit. De film laat goed zien wat de muizen hebben aangericht. Geen van de 86 hectare grasland overleefde de muizenvraat, de complete graszode is weg.

De vele regen maakt de aanblik nog triester voor de boer, die altijd zo zuinig is op zijn grasmat. 'Ik laat nooit zware machines op het land en bij nat weer gaan de koeien snel naar binnen', geeft hij aan.

De eerste twee sneden van 2014 waren nog perfect geweest met veel gras van goede kwaliteit. 'Na juni haalde ik nog één keer een enigszins normale snede van de zware knipklei, die 70 procent afslibbaar is,' vertelt Odinga, 'maar zonder



Doeke Odinga

muizen had ik in het groeizame 2014 zeker acht sneden gewonnen.' In de laatste maanden van 2014 werd Odinga's land volledig kapot gevreten, inclusief de 14 hectare die hij in september doorzaaide.

Om voldoende voer voor 140 koeien en 30 schapen te houden, kocht Odinga deze herfst 170 ton snijmais aan. 'Binnenkort moet dat nog een keer', zegt hij. 'In februari wordt er 86 hectare land opnieuw ingezaaid. Als het meezit, halen we half juni misschien eindelijk weer een normale snede van het land.'

Odinga raamt de schade op 2.000 euro per hectare. Dat brengt de schade voor zijn bedrijf op zo'n 170.000 euro. En dat bij een melkprijs die niet erg meewerkt. Zijn spaargeld – hij investeerde de afgelopen vijf jaar niet noemenswaardig – gaat eraan. Tenzij de overheid alsnog over de brug komt met een schadevergoeding. 'Ik reken daar wel op. Dit is zo exceptioneel en overstijgt het ondernemersrisico. Je staat machteloos', besluit hij.

dig als het land dermate beschadigd is dat alleen een diepere grondbewerking mogelijk is. De kosten van extra voeraankoop variëren van 402 euro per hectare bij grasland met milde schade tot 2.208 euro per hectare voor grasland met flinke of enorme schade, uitgaande van een prijs van 24 cent per kilo droge stof.

Voor de kosten als gevolg van bestrijding van de muizen (onder water pompen van het land, met sleepslangen water over het land brengen) en extra arbeid komt De Boer op 175 euro per hectare. Met de kanttekening dat lang niet iedere boer iets aan bestrijding heeft gedaan of kon doen. De opbrengstderving heeft ook gevolgen voor de mestplaatsingsruimte. Minder grasopbrengst betekent dat op veel bedrijven extra mest moet worden

afgezet. De kosten variëren van 69 bij milde tot 278 euro per hectare bij flinke en zware schade.

In totaal komt De Boer uit op 714 euro schade voor boeren met milde graslandschade, 2360 euro voor boeren met flinke schade en 3080 euro voor veehouders met enorme schade.

### Actiebijeenkomst Heerenveen

Nu de media de afgelopen week massaal op de veroorzaakte schade in Friesland doken, hebben de boeren in elk geval aandacht. VVD en CDA hebben Kamervragen bij de staatssecretaris neergelegd. Maandag trokken politici per bus door de getroffen gebieden en was in Heerenveen een confrontatie met ruim 650 boeren. Ontheffing van het scheurverbod dit na-

jaar had boeren misschien soelaas kunnen bieden. Maar die kwam er niet en veel andere mogelijkheden tot bestrijding zijn er niet. 'We strijden tegen de muis, maar met de handen op de rug. We mogen niks en we kunnen niks', constateert Jelle Bouma, die zijn hele laatste snede van 2014 en eerste snede van 2015 kwijt is. Bouma vindt dat daarmee geen sprake meer is van normaal bedrijfsrisico. 'Ik zou verbijsterd zijn als ze ons aan ons lot overlaten.'

De banken in Friesland houden hun hart vast. De muizenschade komt boven op een zorgelijke melkprijs. Als er geen schadevergoeding komt, zal er niet alleen bitter weinig worden afgelost, maar stevent een aantal melkveehouders af op gedwongen bedrijfsbeëindiging. |

